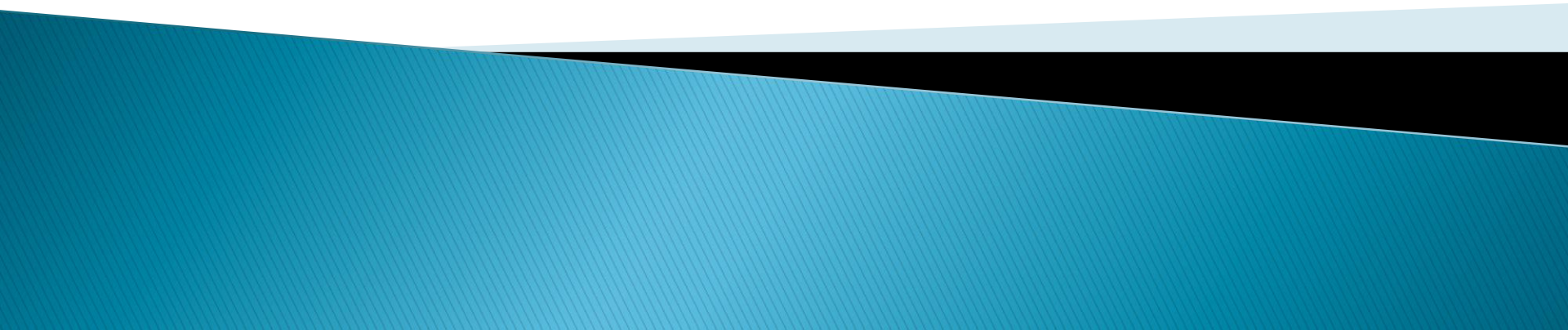

Sjálfræði aldraðra

Þegar heilsan bregst

Val um búsetu

Flutningur á stofnun...

Lögin:

„Engan má svipta frelsi nema samkvæmt heimild í lögum“

„Sjálfráða maður verður ekki vistaður nauðugur í sjúkrahúsi“

Könnun Ástríðar Stefánsdóttur og Vilhjálms Árnasonar 2004:

37% þátttakenda ákváðu ekki sjálf að flytja á vistheimili

55% þeirra hefði viljað búa lengur heima

Ástæður:

Heilsuleysi

Ákvarðanir barna

Sjálfræði á stofnunum

- ▶ Tæp 63% ráða ekki baðtíma né vali á baðker/sturta
- ▶ Ekkert val um matseðil, matur kemur skammtaður
- ▶ 74% eru í einbýli
- ▶ Virðing fyrir einkalífi:
 - Um 50% : starfsfólk bankar og spyr um leyfi til að opna hirslur
 - 10%: starfsfólks bankar aldrei
 - 8,9%: aldrei beðið um leyfi til að opna hirslur
 - Um helmingur hafði lykil að eigin herbergi
 - Um 10% höfðu lykil að útidyrum
- ▶ Fólki fannst þetta eðlilegt þar sem það byggir á stofnun, ekki heimili

Læsingar

- ▶ Nær allar stofnanir/deildir á Íslandi sem eru ætlaðar sérstaklega fyrir fólk með heilabilun eru læstar

Lögin:

„Engan má svipta frelsi nema samkvæmt heimild í lögum“

„Sjálfráða maður verður ekki vistaður nauðugur í sjúkrahúsi“
Þessar læsingar eru því ólöglegar í 99,9% tilvika

En eru læsingarnar nauðsynlegar?

Fjötrar

- ▶ Engar kannanir á tíðni fjötranotkunar á Íslandi
 - ▶ Fólk er bundið í rúm eða bundið í stól
 - ▶ Algengast ástæðan: að verja falli
 - ▶ Hvergi nefnt í lögum eða reglugerðum
 - ▶ Væntanlega ólöglegt sbr. fyrri almenn ákvæði
 - ▶ Einstaka stofnanir hafa sett sér verklagsreglur
-
- ▶ En eru fjötrarnir nauðsynlegir?
 - ▶ Virka þeir?

Valdbeiting í umönnun

- ▶ Engar kannanir á tíðni hér á Íslandi
- ▶ Noregur 2004:
 - Einn af hverjum sex íbúa á almennum deildum
 - Einn af hverjum fimm íbúa með heilabilun
 - Valdbeiting til að framkvæma grunnumönnun
- Bursta tennur, baða, skipta á „bleyjum“, klæða, háttu.....
- Valdbeiting: öldruðum einstaklingi haldið af einum eða fleiri meðan einn eða fleiri framkvæma það sem þarf
- ▶ En er valdbeitingin nauðsynleg?

Umönnunarskylda vs. sjálfræði

- ▶ Stundum þarf að taka öryggi og velferð fram yfir sjálfræði
- ▶ Á Íslandi skortir tilfinnanlega löggjöf/leiðbeiningar um þessi mál fyrir starfsfólk, aðstandendur og ekki síst hina öldruðu sjálfa
- ▶ Slík löggjöf hefur verið þróuð sums staðar
- ▶ Serviceloven í Danmörku – kannske lengst komin
- ▶ Þar er skýrt kveðið á um hvenær megi skerða sjálfræði, hve mikið og hve lengi
- ▶ Eins sjaldan, eins lítið og eins stutt og mögulegt er